

ПРИСТАП ДО
ИНФОРМАЦИИ И
УСЛУГИ ЗА

СЕКСУАЛНО И РЕПРОДУКТИВНО ЗДРАВЈЕ НА ЛИЦАТА СО ОШТЕТЕН ВИД И ОШТЕТЕН СЛУХ

ПРИСТАП ДО ИНФОРМАЦИИ И УСЛУГИ ЗА

СЕКСУАЛНО И РЕПРОДУКТИВНО ЗДРАВЈЕ НА ЛИЦАТА СО ОШТЕТЕН ВИД И ОШТЕТЕН СЛУХ

CIP - Каталогизација во публикација

Национална и универзитетска библиотека «Св. Климент Охридски», Скопје

613.88-056.262/.263(497.7)(047.3)

ПРИСТАП до информации и услуги за сексуално и репродуктивно здравје на лицата со оштетен вид и оштетен слух [Електронски извор] / Александра Каровска Ристовска ... [и др.]. - Скопје : Асоцијација за здравствена едукација и истражување - ХЕРА, 2016

Начин на пристап (URL): <http://hera@hera.org.mk>. - Текст во PDF формат, содржи 20 стр.. - Наслов преземен од екранот. - Опис на изворот на ден 17.10.2016. - Библиографија: стр. 19

ISBN 978-608-4598-63-3

1. Каровска Ристовска, Александра [автор]

а) Сексуално и репродуктивно здравје - Пристап до информации - Лица со оштетен вид и слух - Македонија - Истражувања

COBISS.MK-ID 101825546

Александра Каровска Ристовска, Институт за дефектологија, Филозофски факултет, УКИМ, Скопје, Р. Македонија

Александра Јаковчевска, ДУРДМОВ „Димитар Влахов“, Скопје, Р. Македонија

Глорија Наумовска, Студент-Институтот за дефектологија, Филозофски факултет, УКИМ, Скопје, Р. Македонија

Марија Неческа, Студент-Институтот за дефектологија, Филозофски факултет, УКИМ, Скопје, Р. Македонија

ВОВЕД

Се претпоставува дека 10-15% лица од светската популација живеат со некој вид попреченост. Овие лица ги имаат истите потреби во однос на сексуалното и репродуктивното здравје (CP3) како и сите останати. Сепак тие многу често се соочуваат со пречки и бариери при пристапот до информации и услуги за сексуално и репродуктивно здравје (WHO/UNFPA, 2009, p. 1). Најчесто непознавањето и негативните ставови на давателите на услуги ги подигнуваат овие бариери иако постоечките сервиси многу лесно може да се адаптираат на лицата со попреченост. Ова истражување е направено по иницијатива и во соработка со Асоцијацијата за здравствена едукација и истражување ХЕРА во рамките на проектот „Сексуално и репродуктивно здравје и лица со попреченост“.

Методологија: Специфични цели на истражувањето беа: Процена на постоечкиот систем/механизам за пристап до информации и услуги за CP3 за лица со оштетен вид и оштетен слух и да се идентификуваат потребите за пристап до информации и услуги за CP3 кај лица со оштетен вид и оштетен слух. Во текот на ова истражување беше користен паралелниот модел на поврзување на квалитативните и квантитативните методи како и триангулација заради екстензивна верификација. Во однос на техниките беа користени анкетирање на 30 лица вработени во адекватните министерства или сојузи на лица со оштетен вид/слух како и полуструктурирани интервјуа за лица со оштетен вид (10) и лицата со оштетен слух (10).

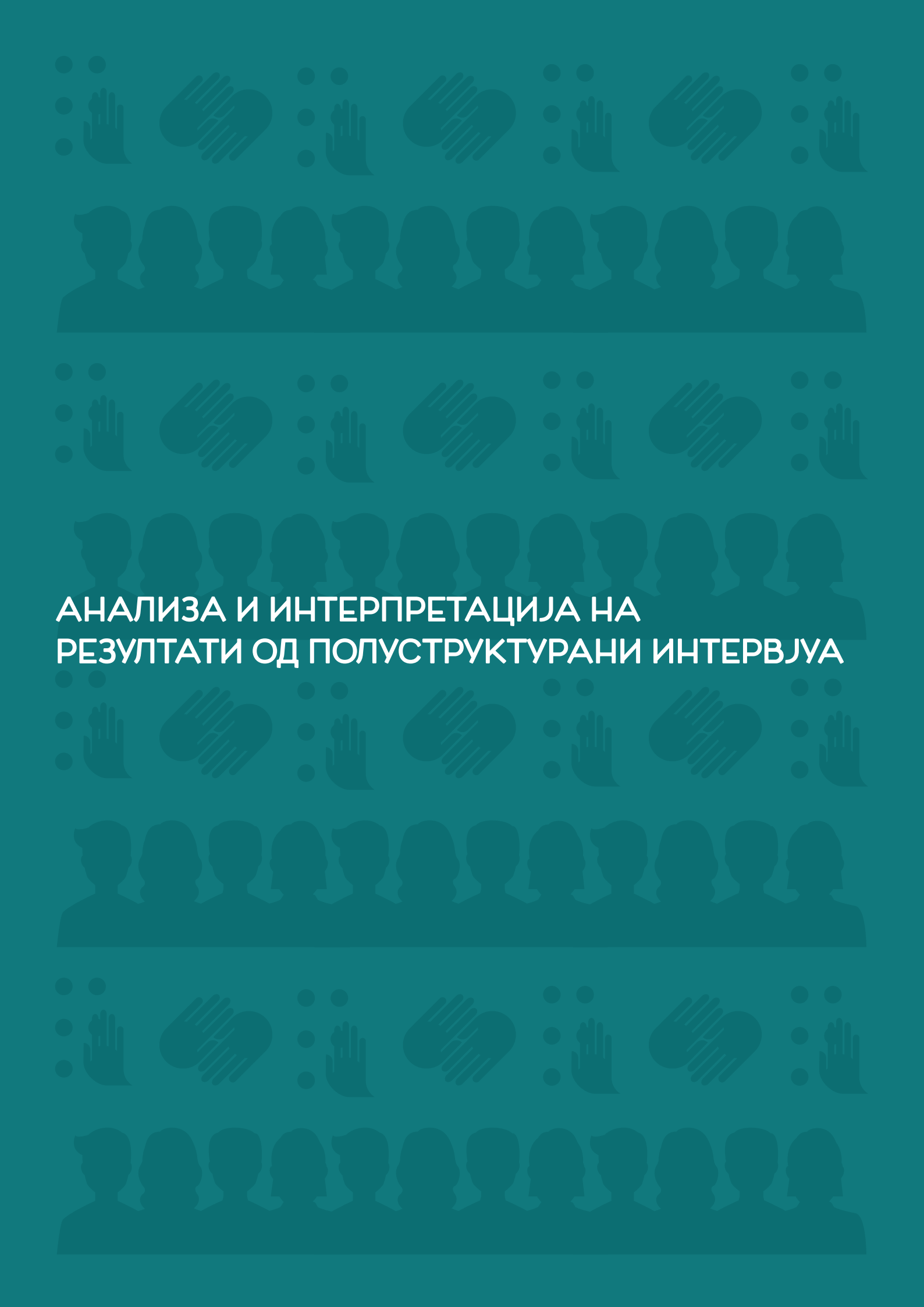
Резултати: Истражувањето покажа дека лицата со оштетен вид/слух имаат тежок пристап и различни бариери кон пристапот до информации и сервиси за CP3. Најголемиот број од нив информациите за CP3 ги добиваат преку интернет бидејќи не постојат структурирани програми за CP3 за лица со оштетен вид/слух. Најчести бариери при пристапот до сервиси се непознавањето на знаковниот јазик и неадекватен пристап на медицинскиот персонал. Во однос на љубовните врски, лицата со оштетен вид се поотворени кон врска со лице кое нема попреченост. Глувите лица преферираат да бидат во врска со лице со оштетен вид. Одреден процент од испитаниците сметат дека постои сексуално насилство врз овие лице и дека истите почесто се мета на насилство поради попреченоста.

ТЕОРЕТСКИ ОСНОВИ НА ИСТРАЖУВАЊЕТО

Лицата со попреченост вообичаено се маргинализирани а нивните основни човекови права се прекршени. Правата на лицата со попреченост во однос на CPЗ се дел и од конвенцијата на правата на лицата со попреченост која беше потпишана од Република Македонија на 30 март 2007, а формално потврдена односно ратификувана на 29 декември 2011 (UN, United Nations Treaty Collection, 2008). Правата специфично се содржани во: член 9 кој повикува на подобрување на пристапноста до медицински установи и до информации; член 16 кој се однесување на преземање мерки за заштита од насилство вклучувајќи и сексуално насилство; член 22 кој го обработува правото на приватност на лицата со попреченост; член 23 кој се однесува на барање на отстранување на дискриминацијата поврзана со брак, родителство, планирање на семејство, семеен живот и член 25 кој бара еднаков пристап до здравствени сервиси за лицата со попреченост со посебен акцент на CPЗ (UN, 2006). Генерално, лицата со попреченост имаат попречен пристап до информации поврзани со сексуалното и репродуктивното здравје. Многу често им се ускратува правото да влегуваат во врски и да одлучуваат за тоа со кого и кога треба да основаат семејство. Многу од нив се подложуваат на присилни стерилизации, присилни абортуси или наметнати бракови. Често се предмет на насилство или сексуална злоупотреба (UNFPA, 2007, p. 9). Ова сепак повеќе се однесува на лицата со интелектуална попреченост и комбинирани оштетувања. Лицата со оштетен вид и оштетен слух се повеќе подложни на негирање на нивните основни човекови права, но проблемот е повеќе лоциран во можностите односно неможностите за пристап до информации и услуги поврзани со нивното сексуално и репродуктивно здравје.

Непристапноста, освен физичките бариери се согледува и во недостигот на клинични сервиси пристапни за лицата со оштетен вид и оштетен слух како и стигмата и дискриминацијата. Често бариерите вклучуваат (Kett & Twigg, 2007):

- недостиг на физички пристап, вклучувајќи и транспорт и близина до клиники или амбуланти;
- адаптирани маси за прегледи;
- недостиг на информации и материјали (недостиг на материјали на Брајово писмо или материјали со големи букви, недостиг на толкувачи на знаковен јазик);
- негативни ставови на давателите на здравствени услуги;
- недостиг на знаења и вештини на давателите на услуги за работа со лица со попреченост;
- недостиг на координација меѓу давателите на услуги за здравствена грижа;
- недостиг на фондови односно финансиски средства поврзани со здравственото осигурување.

АНАЛИЗА И ИНТЕРПРЕТАЦИЈА НА РЕЗУЛТАТИ ОД ПОЛУСТРУКТУРАНИ ИНТЕРВЈУА

ПОЗНАВАЊЕ НА СЕКСУАЛНИТЕ И РЕПРОДУКТИВНИТЕ ПРАВА

Од лицата со оштетен слух, само едно лице изјави дека ги познава сите репродуктивни и сексуални права (1), некои од нив само делумно ги познаваат правата за сексуално и репродуктивно здравје (3) додека најголемиот дел изјавија дека не знаат за што станува збор (6).

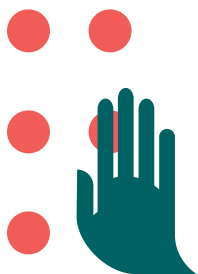

„ДА ГИ ЗНАМ ПРАВАТА. ИСТО Е ЗА ГЛУВИТЕ И ЗА ДРУГИТЕ ЛУЃЕ“.

„НИЕ ИАКО СМЕ ГЛУВИ ИМАМЕ ПРАВО НА ИЗБОР НА СЕКСУАЛЕН ПАРТНЕР. САМО НЕКОЛКУ ЗНАМ, ДРУГИТЕ НЕ МИ СЕ ПОЗНАТИ.“

„КОИ СЕ ОВИЕ ПРАВА? НИКОЈ НЕ ЗБОРИ ЗА ОВА“.

Во однос на лицата со оштетен вид, дел од нив изјавија дека целосно ги познаваат нивните сексуални и репродуктивни права (4), исто толкав број потврдија дека делумно се запознаени со овие права (4). Мал дел (2) од нив изјавија дека немаат никакво познавање на СРЗ права.

„ПА, СМЕТАМ ДЕКА НИЕ ЛИЦАТА СО ОШТЕТЕН ВИД ГИ ИМАМЕ И ГИ УЖИВАМЕ ИСТИТЕ ПРАВА ВО ОДНОС НА СЕКСУАЛНОТО ЗДРАВЈЕ, КАКО И СИТЕ ОСТАНАТИ ЛИЦА БЕЗ ОШТЕТЕН ВИД.“

„ПРАВАТА,... ПА ПРАВАТА ОД СЕКСУАЛНОТО И РЕПРОДУКТИВНОТО ЗДРАВЈЕ, ЗНАЧИ ДА ИМАМЕ РЕДОВНИ КОНТРОЛИ НА ГИНЕКОЛОГ, ДОВОЛНО ДА СЕ ИНФОРМИРАМЕ ЗА ПРЕНОСЛИВИТЕ БОЛЕСТИ КОИ МОЖЕ ДА СПРЕЧАТ ЗА РЕПРОДУКЦИЈА, СЛОБОДЕН ИЗБОР НА ПАРТНЕРОТ.“

Сепак во текот на попродабочениот дел од полуструктурираното интервју се добива впечатокот дека ниту лицата со оштетен вид ниту лицата со оштетен слух немаат целосно познавање на сексуалните и репродуктивните права. Како најголема бариера испитаниците ја посочија немањето на адекватно формално образование во областа на сексуалното и репродуктивното здравје.

НАЧИН НА ДОБИВАЊЕ НА ИНФОРМАЦИИ ПОВРЗАНИ СО СЕКСУАЛНОТО И РЕПРОДУКТИВНОТО ЗДРАВЈЕ

Најголемиот дел од информациите испитаниците со оштетен слух ги добиваат во рамките на предметот биологија во основните училишта (и ова повеќе се однесува на испитаниците со оштетен слух кои посетувале редовни училишта). Останува фактот дека информациите за СРЗ не се достапни за лицата со оштетен слух кои се надвор од образовниот процес и дополнително информациите за СРЗ по биологија не се сеопфатни.

Дополнително, како средство за информирање се посочуваат и електронските уреди/ медиуми/ интернет.

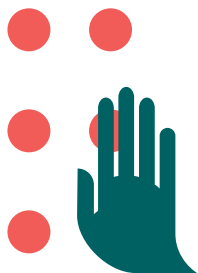
„УЧЕВМЕ ПО ПРЕДМЕТОТ БИОЛОГИЈА ВО ШКОЛО, ЗА ХОРМОНИ И СЛИЧНО“

„САМО ЕДНАШ ИМАВМЕ ЧАС ПО СЕКСУАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ, СО НАШИОТ ВОСПИТУВАЧ ВО IV ГОДИНА СРЕДНО“

„ НА ИНТЕРНЕТ ПИШУВА СЕ, САМО ТРЕБА ДА СЕ ОТВОРИ“

Лицата со оштетен вид пак најчесто ги добиваат информациите во рамките на работилници кои често се организираат од страна на сојузот на слепи лица. Сепак останува фактот дека сите едукативни работилници се организираат повремено и со нив не се опфаќаат сите лица со оштетен вид.

Иако дел од испитаниците велат дека имаат пристап до содржини поврзани со сексуалното и репродуктивното здравје (кои ги добиваат преку електронски извори/ интернет), сепак според нивните искази се забележува недостиг на структурирани материјали и содржини кои би биле обработувани во рамките на нивното иницијално или секундарно образование.

“...ВО СОЈУЗОТ ИМАМЕ НИЕ ЧЕСТИ СЕМИНАРИ ЗА ЖЕНИ НА ТИЕ СЕМИНАРИ СЕ ОБРАБОТУВААТ ОВИЕ ТЕМИ НЕЛИ ЗА РЕПРОДУКЦИЈА, ЗА БОЛЕСТИТЕ, СЕКСУАЛНИТЕ ПРЕНОСЛИВИ БОЛЕСТИ, КАКО И ПОЈАВА НА КАРЦИНОМ НА ДОЈКА КАКО ШТО Е ВО ПОСЛЕДНО ВРЕМЕ ВО ГОЛЕМ ПРОЦЕНТ И ОКОЛУ ТОА ИМАВМЕ ЕДЕН СЕМИНАР КОЈ ДОСТА НИ КОРИСТЕШЕ.”

„ЈАС ЗНАМ ЗА ХИВ И ДРУГИ СЕКСУАЛНО ПРЕНОСЛИВИ БОЛЕСТИ ОД ИНТЕРНЕТ“

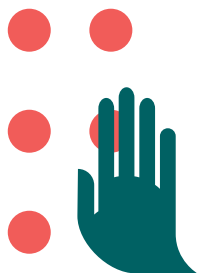
Дополнително се истакнува како бариера недостатокот на литература за сексуално и репродуктивно здравје и литература со Брајово писмо.

„НЕМА КНИГИ ЗА СЕКСУАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ, ЈАС НЕ СУМ ВИДЕЛА НИЕДНА“

„ЈАС СМЕТАМ ДЕКА ИМА ДОСТА ГОЛЕМ НЕДОСТАТОК ВО ОДНОС НА... БРАЈОВА ЛИТЕРАТУРА.“

Сите лица со оштетен вид и оштетен слух кои беа интервјуирани, сметаат дека е потребно сексуално образование во училиштата како и повеќе предавања за теми од областа на сексуалното и репродуктивно здравје.

МОМЕНТАЛЕН ПРИСТАП ДО СЕРВИСИ ЗА СЕКСУАЛНО И РЕПРОДУКТИВНО ЗДРАВЈЕ И БАРИЕРИ СО КОИ СЕ СООЧУВААТ

Мал дел од испитаниците со оштетен вид истакнаа дека имаат добар пристап до сервисите за СРЗ. Повеќето од испитаниците истакнуваат дека им е потребна придружба и дополнително како бариера истакнуваат дека докторите недоволно се запознаени со начинот на работа со лице со оштетен вид.

„СМЕТАМ ДЕКА ЛИЦА СО ОШТЕТЕН ВИД ТРЕБА ДА ИМААТ НЕКОЈ ПРИДРУЖНИК КОГА ЌЕ ОДИ НА ТАКОВ ГИНЕКОЛОШКИ ПРЕГЛЕД“

„ДОКТОРИТЕ 90% НЕ СЕ ОНАКА... НИТИ СПРЕМНИ, НИТИ УПАТЕНИ, НИТИ ИМААТ НЕКОИ ОБУКИ... МИСЛАМ... КАКО ДА ПРИСТАПАТ СО НАС...“

Лицата со оштетен слух имаат проблеми со комуникацијата бидејќи гинеколозите не го познаваат знаковниот јазик а самото присуство на толкувач покренува прашања поврзани со приватноста. Голем број од испитаниците од женски пол посакуваат да имаат само еден толкувач кој им е близок, со кој би ги изведувале посетите на гинеколог.

“БИ САКАЛА САМО СО ЕДЕН ТОЛКУВАЧ ДА ОДАМ НА ГИНЕКОЛОГ, СЕКОГАШ МИ ДАВААТ РАЗЛИЧЕН ТОЛКУВАЧ ЗА НА ЛЕКАР. ЕДНАШ ПОБАРАВ ПОМОШ И МИ ДАДОА ЕДЕН, ПОТОА ДРУГ И СИТЕ РАЗЛИЧНИ. БИ САКАЛА ЕДЕН ТОЛКУВАЧ СЕКОГАШ.”

„ЈАС СУМ СЕКСУАЛНО АКТИВНА И ВО 6 ГОДИШНА ВРСКА, НО НЕ ОДАМ НА ГИНЕКОЛОГ. ПРИВАТНОСТА Е ПРОБЛЕМ АКО ОДАМ СО ТОЛКУВАЧ“

“НЕМАМ АНГАЖИРАНО, НО НЕ БИ САКАЛА ДА АНГАЖИРАМ ТОЛКУВАЧ“

„ДА, СИТЕ ЖЕНИ СО ОШТЕТЕН СЛУХ ШТО ГИ ПОЗНАВАМ НЕ МОЖАТ ДА ОДАТ САМИ И ЗЕМААТ СО НИВ НЕКОЈ ДА ИМ ПОМОГНЕ. ИСТО ТАКА ЧЕСТО СЕ СЛУЧУВА ДА НЕ СЕ РАЗБЕРАТ ПА СЕ ВРАЌААТ НАЗАД ПОВТОРНО ЗА ДА ПРЕПРАШААТ. МНОГУ ЖЕНИ НЕ СЕ ЗАДОВОЛНИ“

Како дополнителна бариера за лицата со оштетен слух се истакнува компетентноста на толкувачите на знаковен јазик и доставување на барање до Сојузот за да им се назначи толкувач, што зависи од тоа дали има или нема средства за да се одобри истото.

„НЕ ЗНАМ ДАЛИ СЕ КОМПЕТЕНТНИ ТОЛКУВАЧИТЕ БИДЕЈЌИ ДО СЕГА НЕ СУМ ОДЕЛА НА ГИНЕКОЛОГ СО ТОЛКУВАЧ“

„МОРА ПРВО ДА ПОДНЕСЕМЕ БАРАЊЕ ДО СОЈУЗОТ ЗА ДА НИ ДАДАТ ТОЛКУВАЧ, И СЕ ЗАВИСИ ДАЛИ СОЈУЗОТ ИМА ПАРИ“

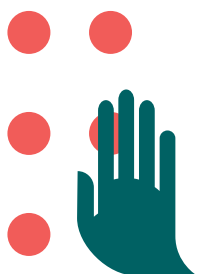
СТАВОВИ ЗА ЛЌУБОВНИТЕ ВРСКИ И РЕЛАЦИИ

Истражувањето покажа висок степен на стремеж кон независност (пред се финансиска) на лицата со оштетен вид и оштетен слух. Најголемиот број од нив сметаат дека треба да се вработат и да создадат кариера пред да стапат во брак.

„САКАМ ДА СЕ ОМАЖАМ НА 30 ГОДИНИ, НО АКО ОСТАНАМ ТРУДНА ЗДРАВЈЕ“

„ЈАС ИМАМ ДЕЧКО ШТО СЛУША, ТОЈ САКА ДА СТАПИМЕ ВО БРАК, НО МЕНЕ МИ Е РАНО. САКАМ НА 30 ГОДИНИ.“

Лицата со оштетен слух сметаат дека непознавањето на знаковниот јазик би претставувало бариера при врска со лице кое нема оштетен слух, освен оние лица кои посетувале редовно училиште. Тие се поотворени кон врска со лица без оштетен слух. Лицата со оштетен вид сосема спротивно, во најголем број беа отворени за врска со лице кое нема оштетен вид.

„НЕ БИ МОЖЕЛА ДА ИМАМ ДЕЧКО БЕЗ ОШТЕТЕН СЛУХ, ЗАТОА ШТО НЕМАМ ДОВЕРБА ВО НЕГО. АКО ИМАМ ДЕЧКО КОЈ СЛУША СИГУРНО САКА САМО ДА СИ ИГРА СО МЕНЕ И ДА МЕ КОРИСТИ“

„ЛИЧНО МОИТЕ СТАВОВИ, ЈАС СУМ ОСОБА ШТО НЕ БИ ПРИФАТИЛА ОСОБА КОЈА ШТО Е СОСЕМА ЗДРАВА ОД АСПЕКТ ДА НЕ БИДАМ ПОВРЕДЕНА ВО НЕКОЈ МОМЕНТ ВО ЖИВОТОТ. ЗНАЧИ ТОА БИ МЕ МНОГУ ПОВРЕДИЛО И НЕ БИ МОЖЕЛА ДА ОПСТОЈАМ ПОСЛЕ ТОА ВО ВРСКА. БИ БАРАЛА ОСОБА СООДВЕТНА НА МЕНЕ ШТО ИМА НЕКАКОВ ПРОБЛЕМ.“

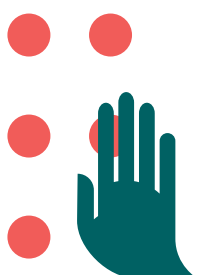
„ПАРТНЕРОТ НЕМА ОШТЕТУВАЊЕ НА ВИДОТ.“

ИЗБОР НА СРЕДСТВО ЗА КОНТРАЦЕПЦИЈА И БАРИЕРИ

Поради недостаток на информации за контрацепција, изборот на контрацептивно средство најчесто е кондом и голем дел на испитаниците користат кондом. Како бариери за избор на контрацептивно средство се забелжува:

1. Недостаток на информации за контрацепција
2. Отежната комуникација или недостаток на комуникација со гинеколозите
3. Немање на приватност поради присуство на толкувач кога се посетува гинеколог.

„ЈАС СУМ СЕКСУАЛНО АКТИВЕН, ВО ВРСКА 6 ГОДИНИ И СЕКОГАШ КОРИСТАМ КОНДОМ“

„НЕ КОРИСТАМ.....НЕМАМ ПИЕНО КОНТРАЦЕПТИВНИ ТАБЛЕТИ БИДЕЈЌИ НЕ ЗНАМ ШТО СЕ. ЗНАМ САМО ЗА КОНДОМ“.

„НЕ КОРИСТАМ АПЧИЊА (КОНТРАЦЕПТИВИ) БИДЕЈЌИ ТРЕБА ДА СЕ ОДИ НА ГИНЕКОЛОГ ЗА ДА СЕ ПРЕПИШАТ. ПРОБЛЕМОТ Е ШТО ГИНЕКОЛОГОТ НЕ ЗНАЕ ЗНАКОВЕН ЈАЗИК, А СО ТОЛКУВАЧ НЕМАМ ПРИВАТНОСТ“.

СТАВОВИ КОН АБОРТУСОТ

Во однос на оваа тема, размислувањата на лицата со оштетен слух беа поделени во две насоки. Едната група на испитаници имаше сосема отворени и позитивни ставови во однос на абортусот (5) додека другата група имаше целосно негативни ставови (5).

„СЕКОЈ ИМА ПРАВО НА СВОЈ ИЗБОР ДАЛИ ЌЕ АБОРТИРА ИЛИ НЕ“

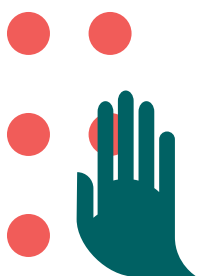
„ЈАС СУМ ПРОТИВ АБОРТУС. АКО ДЕВОЈКА МИ ОСТАНЕ ТРУДНА ЌЕ СТАПИМЕ ВО БРАК. НЕМА ДРУГО РЕШЕНИЕ.“

„ТОА Е УБИСТВО, НИКОГАШ НЕМА ДА РАЗМИСЛУВАМ ЗА ТОЈ ИЗБОР“

„АКО НА ПРИМЕР ОСТАНЕ ТРУДНА А САКА КАРИЕРА, ЌЕ ГО РОДИ ДЕТЕТО, МАМА, ТАТО ЌЕ ГО ЧУВААТ“

„АБОРТУС НИКАКО, ТОА НЕ СМЕЕ. ТОА Е ГЛУПОСТ“

„ЈАС СУМ ПРОТИВ АБОРТУС, АКО ТРЕБА ЌЕ ОСТАНАМ САМОХРАНА МАЈКА НЕ Е ПРОБЛЕМ, НЕМА ШАНСИ ДА РАЗМИСЛУВАМ ЗА АБОРТУС“

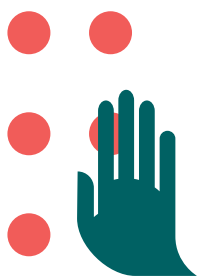

Од лицата со оштетен вид, најголем дел не го одговорија ова прашање. Мал дел од тие што одговорија истакнуваат дека лицата со оштетен вид треба да имаат пристап и право до абортус како и останатите лица.

„ЛИЧНО... ЌЕ ГО КАЖАМ ОД ЛИЧЕН СТАВ ПРЕМА АБОРТУСОТ.. МИСЛАМ... НЕ ГО ПРИФАЌАМ АБОРТУСОТ. МЕЃУТОА, НЕ СМЕТАМ ДЕКА... НА ПРИМЕР ЛИЦАТА СО ОШТЕТЕН ВИД ТРЕБА ДА ИМААТ НЕКАКОВ ПОИНАКОВ, ПОСЕБЕН ТРЕТМАН КОН АБОРТУСОТ ЗА РАЗЛИКА ОД ОПШТАТА ПОПУЛАЦИЈА.“

НАСИЛСТВО/СЕКСУАЛНО НАСИЛСТВО ВРЗ ЛИЦАТА СО ОШТЕТЕН СЛУХ И ОШТЕТЕН ВИД

Дел од испитаниците сметаа дека лицата со попреченост се почеста мета за насилство/сексуално насилство токму поради нивната попреченост. Тие исто така сметаат дека лицата кои имаат повеќекратна попреченост (најчесто интелектуална попреченост заедно со оштетениот вид/оштетениот слух) се поподложни на насилство.

„ДА, ИМАМ СЛУШНАТО, ДВЕ ДЕВОЈКИ.... ДАЛИ Е ВИСТИНА ИЛИ НЕ, НЕ ЗНАМ“

„ДА, ИМАМ НЕКОИ ИСКУСТВА... ПА ДУРИ И НЕШТО СУМ СЛУШНАЛА ИЛИ ЧИТАЛА ЗА НЕКОИ БЛИСКИ КОМШИИ, ПРИЈАТЕЛИ И ДРУГИ ЛУЃЕ ШТО ТАКА ДУРИ МОЖЕ ДА СЕ ДОВЕРЛИВИ, ТАКВИ РАБОТИ ИМ СЕ СЛУЧУВААТ“

„ДУРИ И СУМ СЛУШАЛА, ЕВЕ ПОГОТОВО ДУРИ И ВО СТРАНСТВО, МАШКИТЕ ИСТО БИЛЕ МНОГУ ЗЛОУПОТРЕБУВАНИ И МИСЛАМ ДЕКА МНОГУ ПОВЕЌЕ ЗАВИСИ ДЕКА АКО КОЛКУ ПОВЕЌЕ ОНАКА Е ВИДОТ ОШТЕТЕН, ТОЛКУ ПОГОЛЕМИ СЕ ШАНСИТЕ...“

„ДО СЕГА НЕМАМ СЛУШНАТО ЗА НАСИЛСТВО ВРЗ ГЛУВИ ЛИЦА. ЗА ТИЕ СО ИНТЕЛЕКТУАЛНА ПОПРЕЧЕНОСТ Е ДРУГО. НИВ Е ПОЛЕСНО ДА СЕ ИСКОРИСТАТ“

Резултатите од ова истражување, упатуваат дека лицата со оштетен вид/ слух не се доволно информирани за постоење/ не постоење на соодветна превенција и заштита од насилство.

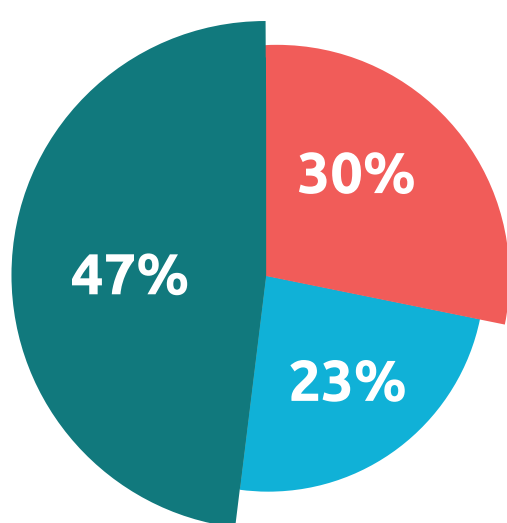
„АКО НЕКОГАШ ВИДАМ НАСИЛСТВО ЌЕ ГО ПРИЈАВАМ ВО ПОЛИЦИЈА. ПРВПАТ СЛУШАМ ЗА ОВИЕ ШЕЛТЕР ЦЕНТРИ. ЗА ГЛУВИ НЕМА“

„КАЈ МАТИЧЕН ЛЕКАР ТРЕБА ДА СЕ ОТИДЕ“

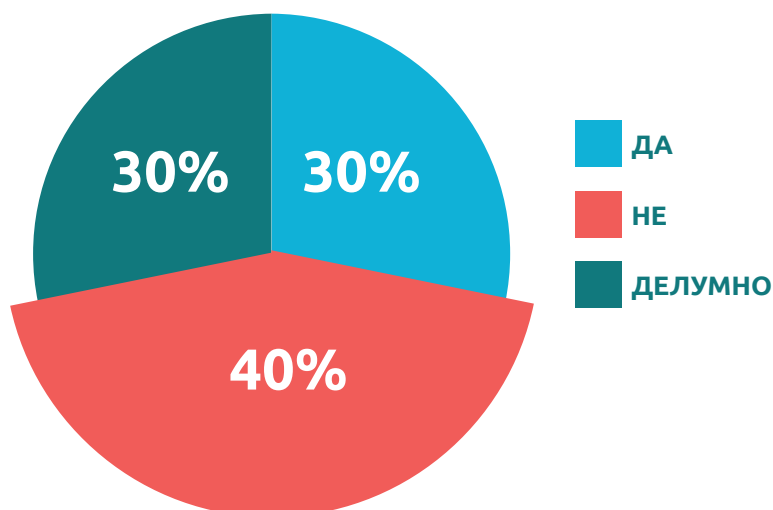
„НЕМА КАДЕ ДА СЕ ПРИЈАВИ. А МОЖЕ И ДА НЕ ИСТЕПААТ АКО КАЖЕМЕ“

АНАЛИЗА И ИНТЕРПРЕТАЦИЈА НА
РЕЗУЛТАТИ ОД АНКЕТИРАНИТЕ ИСПИТАНИЦИ

1. ОБЛАСТ СЕКСУАЛНИ И РЕПРОДУКТИВНИ ПРАВА ЗА ЛИЦАТА СО ОШТЕТЕН ВИД И ОШТЕТЕН СЛУХ

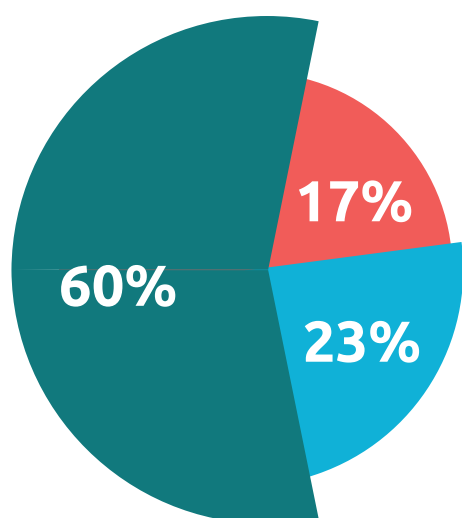

ПОЗНАВАЊЕ НА ПРАВАТА ЗА СРЗ
НА ЛИЦАТА СО ПОПРЕЧЕНОСТ

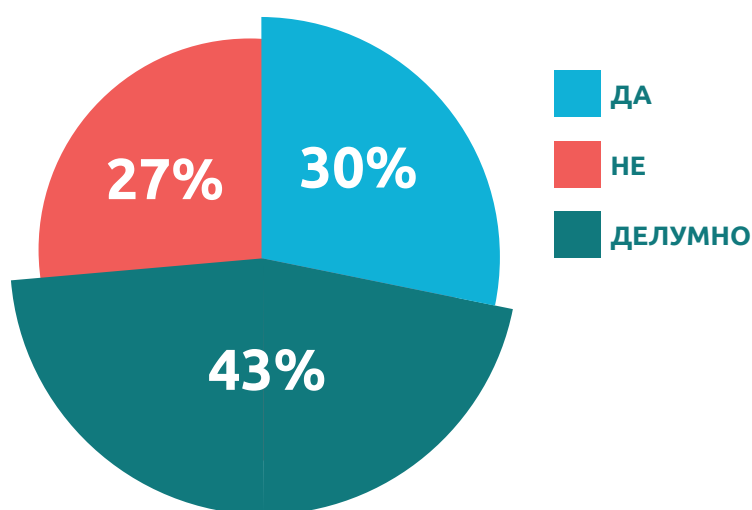

ПОЗНАВАЊЕ НА КОНВЕНЦИЈАТА ЗА
ПРАВАТА НА ЛИЦАТА СО ПОПРЕЧЕНОСТ

Најголем дел од анкетираниите испитаници (47%), делумно ги познаваат сексуалните и репродуктивните права на лицата со попреченост. Само 30% од испитаниците се запознаени со Конвенцијата за правата на лицата со попреченост.

КОРИСТЕЊЕ НА ПРАВАТА ОД СТРАНА НА
ЛИЦАТА СО ОВ/ОС

ПРЕЧКИ ВО ОСТВАРУВАЊАТА НА СЕКСУАЛНИТЕ
И РЕПРОДУКТИВНИТЕ ПРАВА ЗА ЛИЦАТА СО
ОВ/ОС

Само 17% од анкетираниите сметаат дека лицата со оштетен вид/слух ги користат правата од конвенцијата, а пак 60% се изјасниле дека лицата со оштетен вид/слух делумно ги користат правата од конвенцијата. 43% од испитаниците сметаат дека лицата со оштетен вид/слух немаат пречки во остварување на своите сексуални и репродуктивни права, додека 57% од нив сметаат дека лицата со оштетен вид/слух имаат пречки во остварување на овие права (30% целосно и 27% делумно).

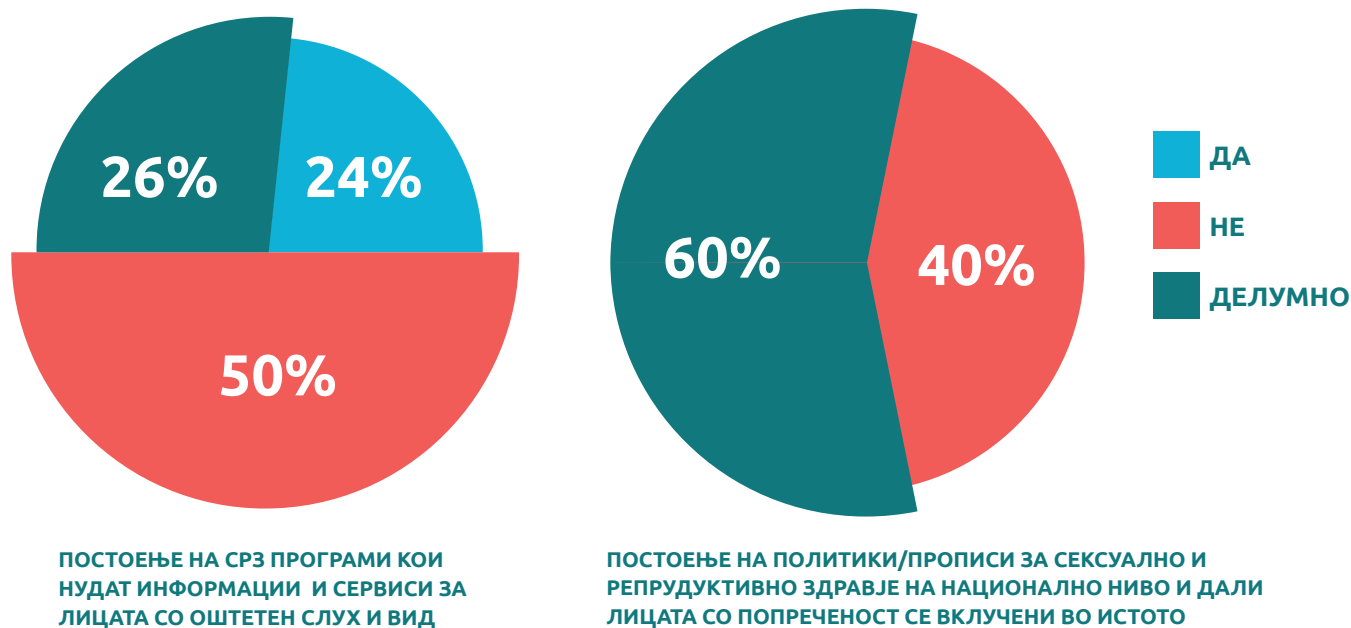
Во однос на прашањето од отворен тип – Со какви проблеми се соочуваат лицата со оштетен вид/слух при барањето на информации за сексуално и репродуктивно здравје?, испитаниците ги посочија следните:

- тие не се доволно информирани;
- заборавени се од стручните лица во однос на оваа проблематика;
- постои не можност за комуникација;
- не постојат доволно материјали на брајово писмо;
- предрасуди од средината;
- дискриминација на младите со оштетен вид/оштетен слух;
- нестручни лица.

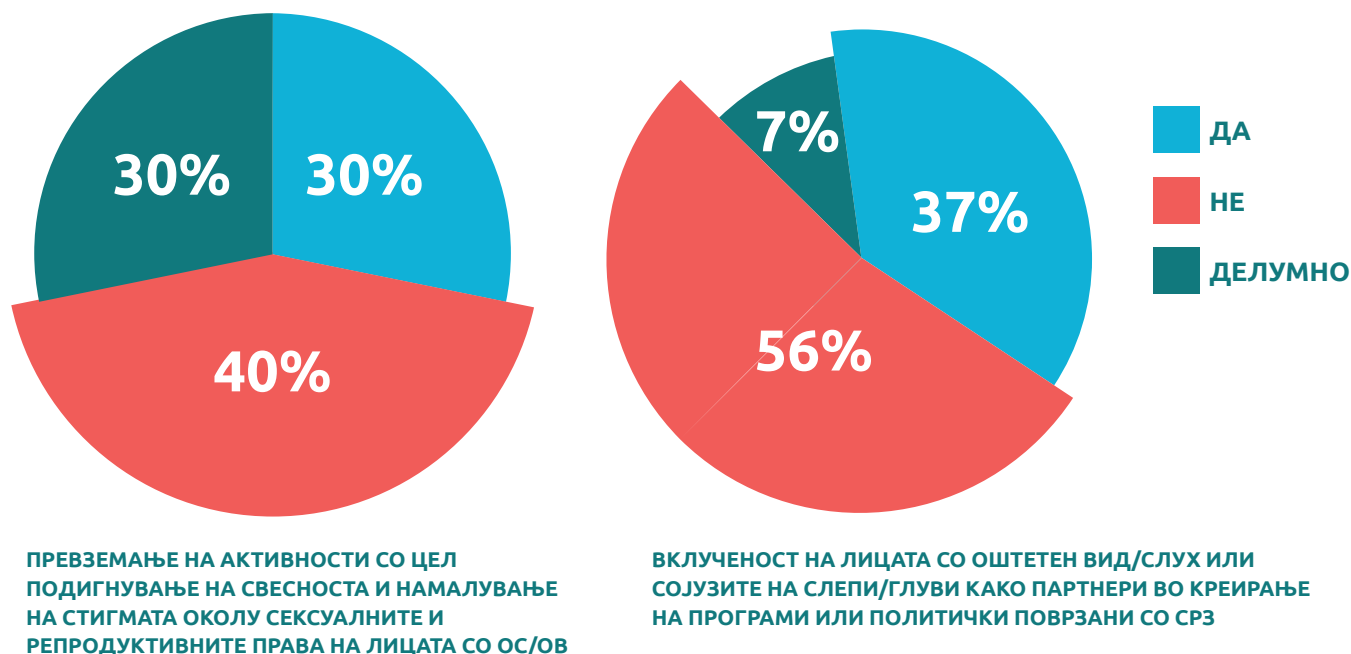
Претставниците од министерствата сметаат дека постои непознавање на правата од конвенцијата и неучество во Сојузите на слепи/глуви лица. Дел од нив сметаат дека овие лица немаат проблеми со пристап до информации бидејќи живеат во отворено општество.

2. ОБЛАСТ

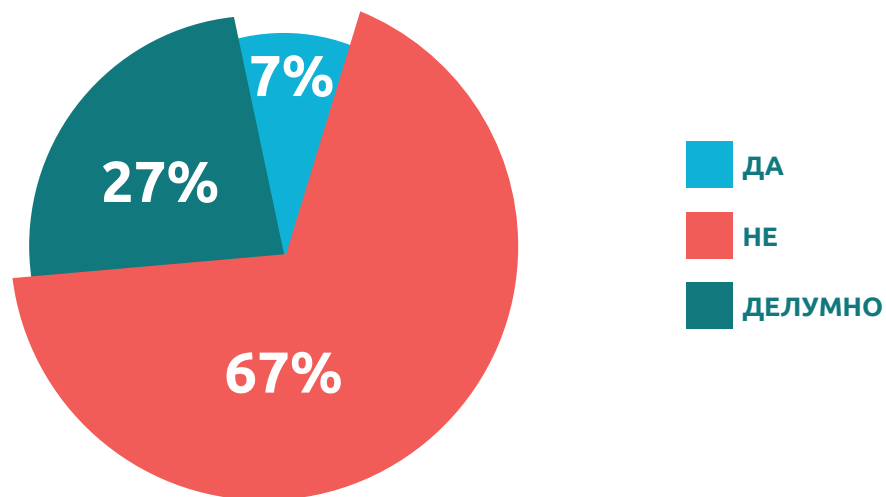
ОБРАЗОВАНИЕ И ПРИСТАП ДО ИНФОРМАЦИИ ПОВРЗАНИ СО СЕКСУАЛНИТЕ И РЕПРОДУКТИВНИТЕ ПРАВА И СЕРВИСИ ЗА ЛИЦАТА СО ОШТЕТЕН ВИД И СЛУХ

Во однос на постоењето на програми за сексуално и репродуктивно здравје кои нудат информации и сервиси за лицата со оштетен вид/слух, поголемиот дел од анкетираните одговорија дека не постојат вакви програми (50%). Исто така најголем дел од испитаниците (60%) одговорија дека не постојат политики и прописи за сексуално и репродуктивно здравје на национално ниво во кои се вклучени лицата со попреченост.

Најголемиот дел од испитаниците сметаат дека не се превземаат активности за подигнување на свесноста и намалување на стигмата околу сексуалните и репродуктивните права на лицата со оштетен вид/слух (40%). Најголемиот дел од испитаниците сметаат дека лицата со оштетен вид/слух или Сојузите на глуви/слепи не се вклучени како партнери во креирање на програми или политики поврзани со сексуалното и репродуктивното здравје (56%)

ПОСТОЕЊЕ НА СРЕДСТВА/ФОНДОВИ ЗА ПРОГРАМИ ЗА СЕКСУАЛНО И РЕПРОДУКТИВНО ЗДРАВЈЕ/ПРАВА / СЕРВИСИ/ИНФОРМАЦИИ ЗА ЛИЦАТА СО ОШТЕТЕН СЛУХ/ВИД

Најголемиот дел од испитаниците сметаат дека не постојат средства/фондови за програми за сексуално и репродуктивно здравје, права, сервиси и информации (67%).

Преземање на активности со цел подигнување на свесноста и намалување на стигмата

- Испитаниците ги посочија следните сугестии:
- Треба да постојат предавања од стручни лица за оваа проблематка;
- Да се организираат семинари од страна на сојузите за СРЗ;
- Да се подготват соодветни материјали на брајово писмо.

Надлежност за спроведување на програми за сексуално и репродуктивно здравје

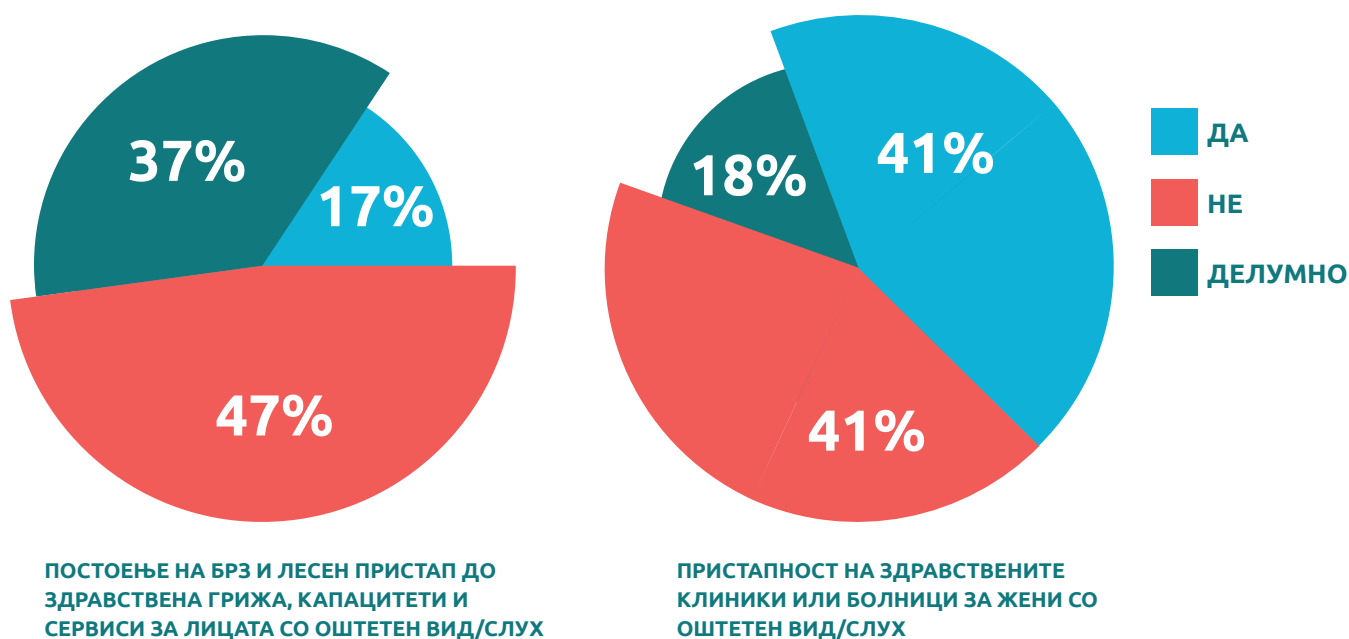
Дел од родителите посочија дека организацијата ХЕРА има програми за лица со оштетен вид кои им овозможуваат на младите лица правилно информирање по тактилен пат. Испитаниците од министерствата сметаат дека надлежни за спроведување на програми за СРЗ се Министерство за труд и социјална политика, Министерството за здравство како и Сојузите на глуви и слепи лица.

Надлежност на сектор/ Министерство за фондови за програми за СРЗ

Еден дел од испитаниците од министерствата сметаат дека невладините организации имаат фондови за вакви програми, додека другиот дел од испитаниците сметаат дека постојат фондови во Министерството за здравство како и меѓународни фондови наменети за оваа цел.

3. ОБЛАСТ

ПРИСТАП ДО СЕРВИСИ ЗА СЕКСУАЛНО И РЕПРОДУКТИВНО ЗДРАВЈЕ ЗА ЛИЦАТА СО ОШТЕТЕН ВИД И СЛУХ

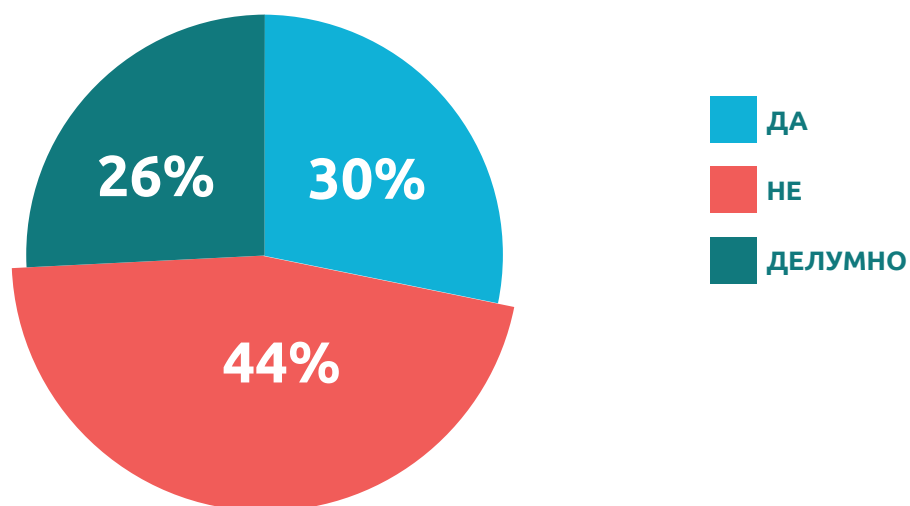
Најголем дел од анкетираните (46%) сметаат дека не постои брз и лесен пристап до здравствена грижа, капацитети и сервиси за лицата со оштетен вид/слух.

41% од испитаниците сметаат дека институциите како здравствени клиники или болници не се пристапни за жени со оштетен вид/слух, и дополнително 41% сметаат дека овие институции се делумно пристапни

Како бариери за лицата со оштетен вид/слух за пристап до сервиси за СРЗ, испитаниците ги посочија следните:

- не можност за комуникација и недоволен број толкувачи;
- краток временски термин (Мој термин);
- дискриминација од вработените лица.

4. ОБЛАСТ НАСИЛСТВО ВРЗ ЛИЦАТА СО ОШТЕТЕН ВИД/СЛУХ

ПОСТОЕЊЕ НА ПОЛИТИКИ/ПРОПИСИ КОИ ГО ПРЕВЕНТИРААТ ИЛИ РЕАГИРААТ НА СЕКСУАЛНОТО НАСИЛСТВО ВРЗ ЛИЦАТА СО ОШТЕТЕН ВИД/СЛУХ

Најголемиот дел од испитаниците (44%) сметаат дека не постојат политики и прописи кои го превенираат или реагираат на сексуалното насилство врз лицата со оштетен вид/слух. (3) испитаника не одговорија на ова прашање.

Во однос на отвореното прашање – Постојење на политики/прописи кои го превенираат или реагираат на сексуалното насилство, испитаниците сметаа дека за лицата со оштетен слух/вид треба да важат истите прописи како и за лицата без попреченост.

Во однос на отвореното прашање – Историја на сексуално насилство врз лицата со оштетен вид/слух, испитаниците сметаа дека вакви случаи нажалост често има.

Референци

Kett, M., & Twigg, J. (2007).

Disability and disasters: towards an inclusive approach. . Geneva: International Federation of the Red Cross and Red Crescent.

SH&FPA. (2013).

Improving Sexual and Reproductive Health for People with Disability. Sexual Health&Family Planning Australia.

UN. (2006).

Convention on the rights of the persons with disabilities. Преземено April 31, 2016 од <http://www.un.org/disabilities/convention/conventionfull.shtml>

UN. (2008, May 3).

Преземено April 31, 2016 од United Nations Treaty Collection: https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtdsg_no=IV-15&chapter=4&lang=en

UNFPA. (2007).

Emerging issues: sexual and reproductive health of persons with disabilities. New York: UNFPA.

WHO/UNFPA. (2009).

[unfpa.org](http://www.unfpa.org/publications/promoting-sexual-and-reproductive-health-persons-disabilities). Преземено April 30, 2016 од United Nations Population Fund: <http://www.unfpa.org/publications/promoting-sexual-and-reproductive-health-persons-disabilities>

Х. Е. Р. А.

ООНДОРУУЛЫН ЭХ СЭХЭЭНИЙН ХҮҮЛЭЭЛЭЛЭН АХИЙН ХӨГӨӨЛӨӨ

A Member Association of

IPPF International
Planned Parenthood
Federation
European Network

